

Додатак уз уџбеник
ПРЕКРШАЈНО ПРАВО (друго издање)
(аутора проф. др Ђорђа Ђорђевића)

ИСПИТНА ПИТАЊА:

- 64. Појам јавног саобраћаја и опште карактеристике саобраћајних прекршаја**
- 65. Тежи саобраћајни прекршаји правних лица (чл.326)**
- 66. Саобраћајни прекршаји предузетника (чл.328)**
- 67. Тежи саобраћајни прекршаји физичких лица (чл. 329.и 330)**

ЗНАЧАЈ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Јавни саобраћај је важна област друштвених делатности и једна од најзначајнијих привредних грана. Међутим, он собом носи и велике ризике, јер саобраћај, осим што је корисна, јесте и веома опасна област делатности у којој су у савременим условима друштвеног живота људски животи веома угрожени.

Највећи ризици ове врсте појављују се у **друмском саобраћају** који има највећи број учесника, где су несреће најчешће, па су самим тим и број жртава и материјална штета највећи. Статистике узрока смрти показују да у савременом друштву у саобраћајним несрећама број настрадалих превазилази број погинулих у ратовима у свету, а исто тако и број оних који умиру од заразних болести. Број повређених је многоструко већи, а материјална штета достиже огромне размере. У нашем друштву опасности које собом носи саобраћај још су и веће. Томе доприноси често недовољан степен саобраћајне културе и обучености учесника у саобраћају, велики број старих, дотрајалих, често и неисправних возила у саобраћају, недовољан број адекватних саобраћајница према броју возила, и др.

Законодавство настоји да ову област што потпуније регулише како би се безбедност у саобраћају што више повећала, а број незгода што више смањено. У том смислу бројни прописи настоје да понашања свих учесника у саобраћају регулишу тако да се у што већој мери заштити, пре свега живот људи, али и друге вредности од значаја

за савремено друштво (имовина, ефикасност транспорта, животна средина и др.) које се саобраћајем угрожавају.

У оквиру тог правног регулисања посебно је значајна казненоправна заштита која треба да обезбеди придржавање саобраћајних прописа од стране свих учесника у јавном саобраћају, јер је управо непридржавање тих прописа најчешћи узрок инцидентних ситуација у саобраћају због којих долази до људских жртава и других штетних последица.

Казненоправна заштита безбедности у јавном саобраћају остварује се одредбама кривичног и прекршајног права, а, у извесној мери, и одредбама привреднопреступног права. Кривично право одређује кривична дела против безбедности јавног саобраћаја, обухватајући тиме теже саобраћајне деликте који имају за последицу повреду живота или тела људи и оштећење имовине већег обима, као и изазивање конкретне опасности за ове заштићене вредности. Привреднопреступно право одређује као привредне преступе теже повреде прописа о безбедности саобраћаја у оквиру привредног пословања правних лица, која та лица и одговорна лица у њима чине.

Саобраћајни прекршаји су најбројнија категорија саобраћајних деликата. У укупном броју учињених (процесуираних) прекршаја у нашој земљи саобраћајни прекршаји представљају далеко најбројнију категорију прекршаја уопште, јер на њих одлази око две трећине свих учињених прекршаја. Иако, по својој природи, лакши деликти од одговарајућих кривичних дела (и привредних преступа), саобраћајни прекршаји су од великог значаја за безбедност учесника у јавном саобраћају, јер се њиховим вршењем стварају услови за настајање тежих последица које могу да представљају и најтежа кривична дела против безбедности јавног саобраћаја. Ако се, при том, има у виду и бројност саобраћајних прекршаја, онда се може схватити њихов значај за безбедност у саобраћају, чак и кад само један мали проценат од њих прераста у теже саобраћајне деликте.

Друмски саобраћај у нашој земљи регулисан је великим бројем различитих прописа, међу којима је најзначајнији **Закон о безбедности саобраћаја на путевима**.¹ Овај Закон у оквиру својих казnenих одредби има одредбе о привредним преступима (члан 325. Закона) које чине правна и одговорна лица и велики број одредаба о

---

¹ Службени гласник Републике Србије, бр. 41, од 29.5.2009. год.

прекршаја, који представљају најзначајније прекршаје у области безбедности саобраћаја на путевима (чл. 326-338. Закона), које могу учинити правна и одговорна лица, предузетници и физичка лица. Кривична дела из ове области садржана су у посебној глави Кривичног законика.

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ САОБРАЋАЈНИХ ПРЕКРШАЈА

Основна карактеристика саобраћајних прекршаја јесте њихов заштитни објект. Групни заштитни објект ових прекршаја најчешће се одређује двоструко: као безбедност саобраћаја на путевима и као општа сигурност људи и имовине. Чини се да се то може схватити и као један јединствени заштитни објект, јер појам безбедности саобраћаја у себи обухвата и општу сигурност људи и имовине. Тешко је замислити ситуацију да је дошло до угрожавања безбедности саобраћаја а не и опште сигурности људи и имовине, а обрнуто још теже.

Саобраћајни прекршаји су према својим последицама по правилу деликти апстрактне опасности, иако у појединим случајевима могу представљати и конкретну опасност, па чак и садржати одређене повреде. Околност да је прекршајем изазвана конкретна опасност (закон употребљава термин непосредна опасност) или повреда (саобраћајна незгода или прибављење противправне имовинске користи) може се код појединих прекршаја појавити као квалификаторна околност, тј. као околност која собом повлачи тежу квалификацију прекршаја (чл. 329. до 334. Закона о безбедности саобраћаја на путевима).

Учиниоци саобраћајних прекршаја могу бити сви прекршајноправни субјекти, дакле физичка лица, правна и одговорна лица и предузетници. Под одговорним лицем, када су у питању ови саобраћајни прекршаји, поред одговорних лица у предузећу, установи или другом правном лицу, подразумева се и одговорно лице у државном органу или органу локалне самоуправе.

Сви саобраћајни прекршаји могу се учинити, како са умишљајем, тако и из нехата. Саобраћајни прекршаји су, по природи ствари, нехатни деликти, али то не искључује могућност да понекад могу бити учињени и са умишљајем. Умишљај је код

саобраћајних деликата увек уперен на угрожавање безбедности саобраћаја, а не на изазивање других последица (материјална штета, телесне повреде) у ком случају би постојало одговарајуће кривично дело. Околност да ли је прекршај учињен са умишљајем или из нехата може се ценити приликом одмеравања казне (степен прекршајне одговорности).

Прекршајни поступак за прекршаје које учине правно лице, одговорно лице и предузетник у првом степену води орган државне управе надлежан за спровођење овог закона. Исти орган води и поступак против физичког лица, учиниоца саобраћајног прекршаја за који је предвиђена новчана казна у фиксном износу, ако то лице у року од осам дана не изврши уплату предвиђеног износа новчане казне на рачун прописан за уплату јавних прихода, по налогу издатом од стране полицијског службеника који је констатовао да је учињен прекршај. Полицијски службеник је дужан да приликом уручења поменутог налога учиниоца прекршаја обавести да ће у случају да новчану казну не плати у датом року против њега бити покренут прекршајни поступак пред надлежним органом државне управе. У свим другим случајевима за вођење прекршајног поступка надлежан је прекршајни суд.

САНКЦИЈЕ ЗА САОБРАЋАЈНЕ ПРЕКРШАЈЕ

Казне за саобраћајне прекршаје

Учиниоцима саобраћајних прекршаја могу су изрећи казна затвора, новчана казна и казнени поени.

Казна затвора се у прекршајном праву прописује изузетно, само за најтеже случајеве, и њено трајање може бити од једног до шездесет дана. Међутим, с обзиром на то да саобраћајни прекршаји могу бити веома тешки и да се њима често угрожавају живот људи, њихов телесни интегритет и имовина већег обима, то се у нашем прекршајном праву за најтеже саобраћајне прекршаје прописује и казна затвора, самостално или алтернативно са новчаном казном. Тако је за најтеже прекршаје из Закона о безбедности саобраћаја на путевима (члан 329. Закона, тзв. насилничка вожња), прописана само казна затвора у трајању од 30 до 60 дана, а за теже облике ових

прекршаја (када је дошло до саобраћајне незгоде) у трајању од 45 до 60 дана. За нешто лакше прекршаје (члан 330. Закона) такође је прописана само казна затвора, али у трајању од 15 до 60 дана (за теже облике такође 45 до 60 дана), а за прекршаје из чл. 331. и 332 (тежи облик) казна затвора прописана је алтернативно са новчаном казном.

Новчана казна је прописана као једина казна за прекршаје које чине правна лица, одговорна лица у њима и предузетници. Максималан износ прописане новчане казне за правно лице је 800.000 динара (члан 326. Закона), за одговорно лице у правном лицу или у државном органу, односно органу јединица локалне самоуправе је 50.000 динара (члан 326. Закона), а за предузетника максимално износи 500.000 динара (члан 328. Закона). За физичка лица учиниоце саобраћајних прекршаја новчана казна је прописана алтернативно са казном затвора (чл. 331. и 332. Закона), у распону посебног минимума и максимума, где њен максимални износ достиже 50.000 динара или, за најлакше прекршаје (за њихове основне облике), у фиксним износима (члан 333. став 1. и 334. став 1. Закона) од 5.000 односно 3.000 динара.

Казнени поени су посебна врста казне намењена само физичким лицима, учиниоцима саобраћајних прекршаја. У зависности од тежине прекршаја Законом о безбедности саобраћаја на путевима за поједине прекршаје прописани су и казнени поени (од 1 до 18 казних поена) који се изричу кумулативно са казном затвора или новчаном казном. Казнене поене може изрећи само прекршајни суд, што значи да се они могу прописати само за оне прекршаје за које се прекршајни поступак води пред тим судом. Ова казна може се изрећи само возачу којем је возачка дозвола, односно пробна возачка дозвола издата у Републици Србији.

За најтеже прекршаје физичких лица (чл. 329. и 330) самом одредбом о прекршају одређено је и колико ће казних поена (кумулативно са казном затвора) бити изречено учиниоцу прекршаја. Осим тога, чланом 335. Закона одређено је за које се још прекршаје из овог закона изричу казнени поени и у ком износу. За ове прекршаје прописани број казних поена се увећава за 3 (прекршаји из члана 331) односно за 1 (прекршаји из члана 332) ако је због учињеног прекршаја дошло до саобраћајне незгоде, а када је саобраћајна незгода изазвана прекршајем за који иначе нису прописани казнени поени учиниоцу ће бити изречена 2 казнена поена. Прописани број казних поена такође се увећава (за 2 казнена поена) и у случајевима када се у време извршења

прекршаја у возилу учиниоца налазило дете млађе од 12 година, у случају чињења прекршаја из поглавља "Обавезе возача према пешацима", као и када је возач приликом извршења прекршаја управљао возилом под дејством алкохола у стању средње, тешке, веома тешке, односно потпуне алкохолисаности, аутобусом када се њим превозе путници, возилом којим се врши јавни превоз путника, превоз опасних материја или ванредни превоз, возилом са правом првенства пролаза или возилом под пратњом.

Казнени поени се изричу и уз опомену, ако се ради о опомени која је изречена од стране прекршајног суда за прекршај за који је обавезно изрицање казних поена.

Код одмеравања казне за стицај прекршаја казнени поени се одређују са сваки прекршај посебно, а јединствана казна представља збир појединачно утврђених казних поена.

Заштитна мера забране управљања моторним возилом

Посебан значај када су у питању саобраћајни прекршаји има и могућност изрицања заштитне мере забране управљања моторним возилом. Ова заштитна мера по својој садржини одговара мери безбедности која под истим називом постоји у нашем кривичном праву. Постојање ове мере широко је прихваћено у савременом праву с обзиром на степен развијености саобраћаја у савременим условима живота. Како са све већим развојем јавног саобраћаја у свим његовим гранама расте број саобраћајних удеса, а тиме и степен угрожености учесника у саобраћају, то ова мера добија све већи значај и све ширу примену.

Ова заштитна мера састоји се, као што је у самом њеном називу већ речено, у забрани учиниоцу да управља моторним возилом одређене врсте или категорије. Она се може изрећи учиниоцу прекршаја уз казну или опомену. Да би се могла изрећи учиниоцу саобраћајног прекршаја, забрана управљања моторним возилом мора бити предвиђена прописом којим је одређен прекршај за који је учинилац оглашен одговорним. Општи услови за изрицање ове мере, одређени Законом о прекршајима, су да је учинилац прекршаја учинио прекршај против безбедности саобраћаја и да постоји опасност да ће поново учинити прекршај, односно да његово раније кршење тих прописа показује да је опасно да управља моторним возилом. Поред тога, законом којим

се одређује поједини саобраћајни прекршај могу бити одређени и други услови за изрицање ове заштитне мере.

Ову заштитну меру може изрећи само прекршајни суд, а њено изрицање може бити обавезно или факултативно. Закон о безбедности саобраћаја на путевима за све теже прекршаје физичких лица (чл. 329. и 330) предвиђа обавезно изрицање ове мере, а осим тога у свом члану 338. предвиђа и друге случајеве обавезне примене ове мере. У питању су такви саобраћајни прекршаји за које закон сматра да су увек у тој мери опасни за безбедност саобраћаја да учиниоцу таквог прекршаја треба увек изрећи заштитну меру забране управљања моторним возилом. Међутим, истим чланом Закон је предвидео и могућност да се заштитна мера забране управљања моторним возилом изрекне и за друге прекршаје за које се поступак води пред прекршајним судом. У тој ситуацији прекршајни суд који одлучује о прекршају, ценећи законом постављене опште услове за изрицање ове мере и околности конкретног случаја, одлучује да ли ће изрећи ову заштитну меру или не.

Закон о прекршајима предвиђа да се при одлучивању да ли ће се заштитна мера забране управљања моторним возилом изрећи мора узети у обзир околност да ли је учинилац прекршаја возач моторног возила по занимању. При томе се не прописује у ком смислу ову околност треба третирати, односно у ком смислу она треба да утиче. Исти је случај и у кривичном праву, где код мере безбедности забране управљања моторним возилом стоји иста таква одредба. Из овако формулисане одредбе не види се да ли околност да је учинилац прекршаја професионални возач треба да утиче на изрицање поменуте заштитне мере у позитивном или негативном смислу, или можда може, зависно од случаја, да делује на један или други начин (позитивно у једном, а негативно у другом случају). Другим речима, не види се да ли ова околност треба да има олакшавајући или отежавајући карактер са гледишта примене ове заштитне мере. У вези са тим истиче се да изрицање забране управљања моторним возилом за лице које је по занимању возач моторног возила значи, истовремено, и забрану бављења занимањем, што га још више погађа и због чега би се ваљало уздржавати од примене ове заштитне мере, или је изрицати у краћем трајању. С друге стране, професионални возачи у већој мери треба да се придржавају саобраћајних прописа, јер је чак и њихово нехатно поступање, са гледишта виности, теже (професионални нехат). Поред тога,

професионални возачи, по правилу, много више возе, што и њихово угрожавање јавног саобраћаја сразмерно чини већим, због чега би баш према њима требало применити заштитну меру и тиме допринети превенцији саобраћајних деликата.² Стога би ову одредбу у прекршајном праву требало разрадити и прецизније формулисати како би се она правилније тумачила и доследније примењивала код саобраћајних прекршаја.

Заштитна мера забране управљања моторним возилом може се изрећи, према Закону о прекршајима Републике Србије, у трајању од тридесет дана до једне године. У време трајања ове заштитне мере не урачунава се време које је учинилац провео на издржавању казне затвора. Дужина трајања ове мере за конкретан прекршај одређена је самим прописом о прекршају (чл. 329. и 330. Закона) или општом одредбом којом се одређује изрицање ове мере за друге прекршаје (члан 338. Закона). Трајање ове мере изречене на основу опште одредбе из чл. 338. Закона продужава се за два месеца (с тим да њено укупно трајање не може бити дуже од 12 месеци) ако је извршењем прекршаја (за који је одредбама овог закона за основни облик тог прекршаја предвиђено изрицање заштитне мере забране управљања моторним возилом) изазвана саобраћајна незгода, или ако се у време извршења прекршаја у возилу учиниоца прекршаја налазило дете старости до 12 година, као и у случају чињења прекршаја из поглавља "Обавезе возача према пешацима". Мера се продужава за два месеца и уколико је возач приликом извршења прекршаја управљао возилом под дејством алкохола у стању средње, тешке, веома тешке, односно потпуне алкохолисаности, аутобусом када се њим превозе путници, возилом којим се врши јавни превоз путника, превоз опасних материја или ванредни превоз, возилом са правом првенства пролаза или возилом под пратњом.

---

² В. Атанацковић Д, Лукић М, Лазин Ђ, Миловановић З, Радуловић Љ: Кривична дела угрожавања јавног саобраћаја на путевима, Нови Сад, 1987, стр. 100-106.

ПРЕКРШАЈИ ИЗ ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА

Тежи прекршаји правних и одговорних лица

Тежи саобраћајни прекршаји правних и одговорних лица предвиђени су у члану 326. Закона о безбедности саобраћаја на путевима. За учиниоце ових прекршаја предвиђене су новчане казне од 100.000 до 800.000. динара (за правна лица) односно од 6.000 до 50.000 динара (за одговорна лица у правном лицу и одговорна лица у државном органу, односно органу јединица локалне самоуправе). Овим чланом прописано је 79 саобраћајних прекршаја, а међу њима су и прекршаји који представљају кршење следећих одредаба овог закона:

1) "Свако правно лице и предузетник који обавља делатност **производње, одржавања, стављања у промет, поправљања или преправљања возила или уређаја, резервних делова и опреме за возила**, дужан је да те послове обавља на прописан начин и у складу са правилима струке у циљу безбедног учествовања возила у саобраћају.

Привредно друштво, друго правно лице или предузетник који **пројектује, гради, реконструише, одржава и управља путевима**, дужно је да то чини на начин који омогућава безбедно одвијање саобраћаја" (члан 4. ст. 1. и 2).

2) "Аутобуси и теретна возила највеће дозвољене масе преко 7.500 kg, која су произведена, односно први пут регистрована у Републици Србији након ступања на снагу овог закона, морају имати **уређај за ограничавање брзине кретања** који не дозвољава кретање брзином већом од 10 km/h од ограничења предвиђеног за ту врсту возила." (члан 45. став 2)

3) Уређаји за давање посебних звучних и светлосних знакова, црвено и плаво трепћуће светло која се наизменично пале и звучни знак променљиве фреквенције, смеју се уграђивати и постављати само на **возилима под пратњом**, а то су: возило коме је додељена пратња возила полиције, Безбедносно-информативне агенције, Војске Србије, односно Војно-безбедносне агенције, када дају посебне звучне и светлосне знаке, као и само возило полиције, Војске Србије, Безбедносно-информативне агенције

и Војно-безбедносне агенције, када даје посебне звучне и светлосне знаке и када су намењена да врше пратњу (члан 106. став 5).

4) Уређаји за давање посебних звучних и светлосних знакова смеју се уграђивати и постављати само на **возилима са првенством пролаза**, а то су је возила полиције, Безбедносно-информативне агенције, Војске Србије, Војно-безбедносне агенције, хитне медицинске помоћи, односно ватрогасне службе, када дају посебне звучне и светлосне знаке, као и возила министарства надлежног за извршење заводских санкција када превозе лица лишена слободе, када дају посебне звучне и светлосне знаке (члан 108. став 5).

5) **Возило које прелази прописане димензије**, односно возило на коме терет прекорачује дозвољене димензије и возило које прати такав превоз када је то одређено у дозволи за ванредни превоз, мора да има укључено жуто ротационо или трепћуће светло у саобраћају на путу (члан 111. став 2. тач. 1).

6) У саобраћају на путу возило не сме да се **оптерети преко носивости** уписане у саобраћајну дозволу, односно преко највећег осовинског оптерећења појединих осовина одређених од стране произвођача возила, (члан 112. став 1. тач. 1).

7) У моторном возилу, односно на возилу и прикључном возилу у саобраћају на путу, дозвољено је превозити **онолико лица колико је означено у саобраћајној дозволи**, на местима која су за то предвиђена (члан 116. став 1).

8) "**Туристички воз** сме да се креће само по траси коју је одредио надлежни орган јединице локалне самоуправе. Када се туристички воз креће ван одобрене трасе, мора имати посебну дозволу надлежног органа за послове саобраћаја.

Туристичким возом сме управљати само возач који има возачку дозволу најмање за управљање возилима "ВЕ" категорије и посебну дозволу за управљање туристичким возом коју издаје Агенција." (члан 121. ст. 1. и 2)

9) "За **пробну вожњу** при којој се, ради испитивања произведеног или преправљеног моторног, односно прикључног возила, мора одступити од појединих одредби прописа о безбедности саобраћаја на путевима, потребна је дозвола" (члан 122. став 1)

10) "Јавни путеви морају да се обележе прописаном **саобраћајном сигнализацијом**, којом се учесници у саобраћају упозоравају на опасност која им прети

на путу, односно делу пута, стављају до знања ограничења, забране и обавезе којих се учесници у саобраћају морају придржавати и дају потребна обавештења за безбедно и несметано одвијање саобраћаја.

Саобраћајном сигнализацијом морају да се обележе и опасности привременог карактера, нарочито оне које настану услед изненадног оштећења или онеспособљавања пута, као и привремена ограничења и привремене забране у саобраћају, а ти знакови се морају уклонити чим престану разлози због којих су постављени" (члан 132. ст. 1. и 2).

11) **Саобраћајна сигнализација** (саобраћајни знакови, ознаке на коловозу и тротоару, уређаји за давање светлосних саобраћајних знакова, светлосне и друге ознаке на путу) се поставља и одржава тако да учесници у саобраћају могу на време и лако да их уоче дању и ноћу и да благовремено поступе у складу са њиховим значењем.

Саобраћајна сигнализација се мора уклонити, допунити или заменити, ако њено значење не одговара измењеним условима саобраћаја на путу или захтевима безбедности саобраћаја.

Садржај, облик, боја и величина саобраћајне сигнализације мора да буде иста у свим временским условима, при дневном светлу и при осветљавању фаровима.

Саобраћајна сигнализација мора да буде осветљена или израђена од светлоодбојних материјала (члан 133. ст. 2, 3, 4. и 5)

12) **"Прелаз пута преко железничке пруге** мора бити обележен прописаном саобраћајном сигнализацијом.

На прелазу пута са савременим коловозним застором (асфалт, бетон, коцка и сл.) преко железничке пруге морају се поставити семафори којима се најављује приближавање воза.

На прелазу пута преко железничке пруге постављају се браници или полубраници којима се забрањује и спречава прелазак возила преко железничке пруге, којима могу бити придодати уређаји за давање звучних знакова који упозоравају на спуштање браника, односно полубраника.

Када су на прелазу пута преко железничке пруге постављени браници или полубраници, а уређај за њихову употребу није исправан или се не користи, ти браници морају бити уклоњени или на одговарајући начин прекривени. Уколико се ради о делу

пута који нема савремени коловозни застор на том месту мора се поставити светлосни саобраћајни знак који најављује приближавање воза" (члан 153. ст. 1, 2, 3. и 4).

13) "**Део пута на коме су настале препреке, односно оштећења**, које се не могу одмах уклонити, односно отклонити или на коме се изводе радови, мора бити обележен прописаном саобраћајном сигнализацијом, а учесници у саобраћају обезбеђени постављањем браника.

Управљач пута дужан је да обезбеди постављање привремене саобраћајне сигнализације на делу пута на коме су настала оштећења или препреке које се не могу одмах отклонити и да обезбеди учеснике у саобраћају.

Извођач радова дужан је да пре почетка радова постави привремену саобраћајну сигнализацију и обезбеди место на коме се изводе радови и да исту одржава у прописаном стању током извођења радова, а након завршетка радова да исту уклони" (члан 154. ст. 1, 4. и 5).

14) "**Осигуравајућа друштва** су дужна да воде евиденцију о саобраћајним незгодама за које је сачињен Европски извештај о саобраћајној незгоди" (члан 173. став 1).

15) **Здравствена установа** које испуњава прописане услове и добије овлашћење министарства надлежног за послове здравља да може обављати здравствене прегледе возача моторних возила, односно скупова возила, инструктора вожње и возаче трамваја дужна је да здравствене прегледе возача врши законито по правилима струке и на савестан начин (члан 188. став 4).

16) Привредно друштво и друго правно лице, односно предузетник, дужни су да обезбеде да послове возача који управљају возилима категорија C, C1, D, D1, CE, C1E, DE и D1E, којима је то основно занимање, односно који обављају јавни превоз, обављају возачи који поседују дозволу за **обављање послова професионалног возача (СРС)** (члан 203. став 9)

17) Привредно друштво или средња стручна школа који испуњавају прописане услове за **оспособљавање кандидата за возаче** и имају дозволу за то, дужни су да у радном односу, на одређено или неодређено време имају: 1) најмање три инструктора вожње "В" категорије и најмање једног инструктора за сваку од категорија возила за које врши оспособљавање кандидата за возаче са пуним радним временом, а ако не

врши оспособљавање кандидата за возаче моторних возила “В“ категорије мора имати укупно најмање три инструктора вожње одговарајућих категорија; 2) најмање једног предавача теоријске наставе; и 3) најмање једног испитивача за сваку од категорија возила за које правно лице врши оспособљавање (члан 209)

18) "Практичну обуку може да обавља **инструктор вожње** који испуњава прописане услове и има дозволу (лиценцу) за инструктора вожње" (члан 224. став 1)

19) "**Возило за обуку кандидата** за возаче возила В категорије мора имати уграђене дупле ножне команде, осим команде за убрзавање, а возила категорије С и D уместо дуплих команди могу имати уграђену команду помоћне-паркирне кочнице на дохват руке инструктора вожње.

Возило за обуку кандидата за возаче возила В категорије не може имати аутоматски мењач.

Моторно возило категорије В, С1, С, D1 и D мора имати уграђен тахограф" (члан 229).

20) "**Обуку из прве помоћи** и организовање и спровођење испита обавља Црвени крст Србије, односно здравствена установа која испуњава прописане услове и која за то добије одговарајућу дозволу (овлашћење)" (члан 242. став 1)

21) Возило у саобраћају на путу мора да испуњава прописане техничке услове, техничке прописе и да буде **технички исправно**. Прекршај ће постојати ако је возило технички неисправно у погледу уређаја за заустављање, за управљање, пнеуматика и уређаја за спајање вучног и прикључног возила (члан 246. став 1)

22) **Власник, односно корисник возила** дужан је да, на захтев полицијског службеника, да податке о идентитету лица коме је дао возило на управљање, односно коришћење (члан 247. став 1)

23) Привредно друштво овлашћено да врши **технички преглед возила** дужно је да обезбеди да уређаји и опрема помоћу којих се врши технички преглед возила буду увек у исправном стању.

Уређаји који се користе за вршење техничког прегледа возила, а представљају мерила, морају испуњавати све услове одређене метролошким прописима (члан 258. ст. 1. и 2).

24) Возило мора бити уписано у јединствени регистар возила. "**За регистровано возило** издаје се саобраћајна дозвола, регистарске таблице и регистрациона налепница. У саобраћају на путу могу да учествују само моторна и прикључна возила за које је издата саобраћајна дозвола, регистарске таблице и регистрациона налепница. Моторно и прикључно возило не сме да учествује у саобраћају на путу након истека рока важења регистрационе налепнице" (члан 268. став 1).

25) "Правно лице које има овлашћење Министарства унутрашњих послова за **издавање регистрационе налепнице** неће извршити издавање регистрационе налепнице, уколико има сазнања да физичко лице (осим предузетника), подносилац захтева за регистрацију, односно издавање регистрационе налепнице, није измирило све новчане обавезе поводом учињених прекршаја, односно кривичних дела прописаних овим законом" (члан 270. став 4)

26) "Правно лице, предузетник, односно физичко лице, не сме у саобраћају на путу користити возило регистровано у иностранству, пре него што се возило **привремено региструје**" (члан 277. став 5). "Привремено се региструју моторна и прикључна возила која су привремено увезена из иностранства или набављена у Републици Србији ради извожења у иностранство, моторна и прикључна возила која се користе на основу уговора о пословној сарадњи или уговора о закупу закљученог између домаћег и страног превозника, као и моторна и прикључна возила ради учешћа на сајмовима и спортским такмичењима" (члан 277. став 1).

27) "**Анализу крви, урина** и/или других телесних материја у циљу утврђивања садржаја алкохола и/или психоактивних супстанци у организму може вршити само здравствена установа која добије овлашћење за то од министарства надлежног за здравље" (члан 280. став 8).

28) Привредно друштво или друго правно лице, односно државни орган и орган јединице локалне самоуправе и предузетник који врши **превоз у друмском саобраћају**, дужно је да организује и обавља контролу над испуњеношћу услова за учешће у саобраћају на путу њихових возила и возача, а посебно условима у погледу времена управљања и одмора возача, као и услова предвиђених другим прописима од којих зависи безбедност саобраћаја и води прописане евиденције и обезбеди да ти услови буду испуњени (члан 297. став 1)

Тежи прекршаји предузетника

Саобраћајни прекршаји предузетника предвиђени су у члану 328. Закона. Они су по тежини подељени у три групе. За најтеже прекршаје предузетника учиниоци ових прекршаја кажњавају се новчаном казном у износу од 100.000 до 500.000 динара. Ови прекршаји састоје се у поступању супротно следећим одредбама овог закона:

1) "Правна лица и предузетници који обављају делатност **производње, одржавања, стављања у промет, поправљања или преправљања возила или уређаја**, резервних делова и опреме за возила, могу обављати ове делатности ако добију дозволу од министарства надлежног за трговину и услуге" (члан 4. став 3).

2) "Забрањено је стављање у промет и рекламирање **уређаја и предмета којима се може откривати или ометати рад уређаја за мерење брзине кретања возила**, односно других уређаја намењених за откривање и документовање прекршаја" (члан 29. став 2).

3) У саобраћају на путу **возило не сме да се оптерети** преко осовинског оптерећења прописаног техничким нормативима за возила и највеће дозвољене укупне масе, а овај прекршај ће постојати када је премашено осовинско оптерећење прописано техничким нормативима за возила и највећу дозвољену укупну масу, за више од 5%. Возило се такође не сме оптеретити тако да возило са теретом премашује највеће дозвољене димензије за поједине врсте возила (дужина, ширина и висина) (члан 112. став 1. тач. 2. и 3)

4) "Забрањено је одржавање **спортских или других приредби** на путу" (члан 123. став 1)

5) "**Обуку за стицање лиценце** за обављање послова професионалног возача (СРС), организацију и спровођење семинара унапређења знања и полагања испита провере знања стеченог на семинару, врши правно лице које добије дозволу министарства надлежног за послове саобраћаја. Стручни испит за стицање лиценце за обављање послова професионалног возача (СРС) и издавање уверења о положеном стручном испиту, обавља Агенција" (члан 204. став 1)

6) Моторна и прикључна возила која се појединачно или серијски производе или преправљају, односно њихови уређаји, склопови и опрема, морају бити **усаглашени са једнообразним техничким условима** у складу са прописима о хомологацији. Пре

стављања у промет, односно пуштања у саобраћај ових возила, мора се утврдити и да ли испуњавају прописане услове у складу са овим законом (члан 249. став 2)

7) **Преправку, односно појединачну производњу возила** може да изврши привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник који имају дозволу од министарства надлежног за трговину и услуге за обављање ове делатности (члан 250. став 6)

8) "**Технички преглед возила** је делатност од општег интереса, коју може да обавља само привредно друштво које испуњава прописане услове и које за то добије овлашћење" (члан 255. став 1).

9) "Лице које врши **уклањање, односно премештање возила** не сме одредити већу висину накнаде за уклањање возила него што је то прописано одлуком Владе" (члан 296. став 13)

Тежи прекршаји физичког лица

Тежи саобраћајни прекршаји физичког лица прописани су одредбама чл. 329. и 330. Закона о безбедности саобраћаја на путевима. За учиниоце ових прекршаја предвиђене су казне затвора уз кумулативно изрицање казних поена, а уз ове казне обавезно се изриче и заштитна мера забране управљања моторним возилом.

Чланом 329. предвиђена је казна затвора од 30 до 60 дана и изрицање 15 казних поена, за возача који у поступа у грубој супротности са правилима саобраћаја, при чему не показује обзир према безбедности осталих учесника у саобраћају, што одговара појму тзв. "**насилничке вожње**" из члана 41. Закона. Под насилничком вожњом у смислу члана 41. сматра се и ситуација "када возач два или више пута прође светлосни саобраћајни знак када му је тим знаком забрањен пролаз, ако између два узастопна проласка није прошло више од 10 минута" или "када возач изврши претицање колоне возила при чему својим возилом прелази или се креће по неискривљеној уздужној линији која раздваја коловозне траке по смеровима кретања". Учиниоцу овог прекршаја обавезно се изриче и забрана управљања моторним возилом у трајању од најмање девет месеци.

Тежи облик овог прекршаја постоји ако је возач приликом насилничке вожње проузроковао саобраћајну незгоду, у ком случају ће се учинилац казнити казном затвора

од 45 до 60 дана и 17 казнених поена, уз обавезно изрицање заштитне мере у трајању од најмање десет месеци.

Чланом 330. закона предвиђена је већа група тешких саобраћајних прекршаја физичког лица за које се учиниоцу прекршаја изриче казна затвора од најмање 15 дана и 14 казнених поена уз обавезно изрицање заштитне мере забране управљања моторним возилом у трајању од најмање осам месеци. Прекршај чини возач који:

1) управља возилом без возачке дозволе оне категорије којом управља, осим у случају када је возачкој дозволи истекао рок важења;

2) управља туристичким возом без возачке дозволе и посебне дозволе за управљање туристичким возом, осим у случају када је возачкој дозволи, односно посебној дозволи истекао рок важења;

3) управља трамвајем без возачке дозволе и посебне дозволе за управљање трамвајем, осим у случају када је возачкој дозволи, односно посебној дозволи истекао рок важења;

4) управља возилом под дејством алкохола више од 2,00 mg/ml, као и инструктор вожње, лице које надзире возача са пробном возачком дозволом и испитивач на практичном делу возачког испита када учествује у саобраћају;

5) одбије да се подвргне утврђивању присуства у организму алкохола и/или психоактивних супстанци помоћу одговарајућих средстава (алкометар, дрога тест и др.), односно стручном прегледу из члана 280. став 4. овог закона, као и инструктор вожње, лице које надзире возача са пробном возачком дозволом и испитивач на практичном делу возачког испита када учествује у саобраћају;

6) је искључен из саобраћаја, а затечен је у управљању возилом за време трајања тог искључења;

7) управља возилом у време трајања искључења тог возила из саобраћаја;

8) управља моторним возилом, односно трамвајем, за време трајања заштитне мере, односно мере безбедности забране управљања моторним возилом;

9) се на путу у насељу креће брзином која је преко 70 km/h већа од дозвољене;

10) се на путу ван насеља креће брзином која је преко 80 km/h већа од дозвољене, као и возач из члана 45. став 1. тачка 4) овог закона, који се на путу ван насеља креће брзином која је преко 70 km/h већа од дозвољене;

11) се у зони „успореног саобраћаја“ креће брзином која је преко 50 km/h већа од дозвољене;

12) се у зони "30" и зони "школе" креће брзином која је преко 60 km/h већа од дозвољене;

13) ноћу управља возилом на неосветљеном делу пута, а нема укључено ниједно светло за осветљавање пута нити предње позиционо светло;

14) не заустави возило испред пешачког прелаза на коме се налази најмање један пешак, када му је светлосним саобраћајним знаком или знаком овлашћеног службеног лица пролаз забрањен;

15) се не заустави пред прелазом пута преко железничке пруге уколико је уређај за затварање саобраћаја спуштен или је почео да се спушта, или ако се дају светлосни или звучни знаци који упозоравају да ће тај уређај почети да се спушта, односно да се прелазу пута преко железничке пруге приближава воз, у случајевима када се у возилу превози дете млађе од 12 година, или управља аутобусом којим се превозе путници, односно другим возилом којим се врши јавни превоз путника;

16) као учесник саобраћајне незгоде у којој је неко лице задобило телесне повреде, односно погинуло, или је настала велика материјална штета, није зауставио возило, односно није обавестио полицију и остао на месту незгоде до доласка полиције и завршетка увиђаја;

17) инструктор возње који обавља практичну обуку кандидата за возаче за време трајања заштитне мере, односно мере безбедности забране управљања моторним возилом, односно који је изгубио право управљања моторним возилом одређене категорије, односно коме је возачка дозвола одузета.

Тежи облик неког од ових прекршаја постоји ако је возач приликом извршења прекршаја проузроковао саобраћајну незгоду. У том случају учинилица ће се казнити казном затвора од најмање 45 дана и 16 казних поена, уз обавезно изрицање заштитне мере у трајању од најмање десет месеци.

Посебни случајеви одговорности за саобраћајне прекршаје

Законом о безбедности саобраћаја на путевима (члан 318) предвиђена је **одговорност родитеља, усвојиоца односно староца** малолетног лица које је учинило

саобраћајни прекршај из овог закона. Ако је прекршај учинило малолетно лице млађе од 14 година (дете), које није прекршајно одговорно, а прекршај је учињен због пропуштања дужног надзора над тим лицем, родитељ, усвојилац односно старалац малолетног лица ће се казнити као да је сам учинио прекршај. У случају да је прекршај учинио малолетник (лице између 14 и 18 година старости), за прекршај ће се, поред њега (малолетници су прекршајно одговорни), казнити и његов родитељ, усвојилац односно старалац, ако је до прекршаја дошло услед пропуштања дужног надзора над малолетником, а родитељ, усвојилац односно старалац је био у могућности да такав надзор врши.

Ни у једном ни у другом случају родитељу, усвојиоцу или стараоцу неће се поред прекршајне казне (казне затвора или новчане казне) изрећи казнени поени или заштитна мера, ако су били предвиђени за учињени прекршај малолетног лица.

Овим законом (члан 319) предвиђена је и **одговорност инструктора вожње** под чијим се надзором кандидат за возача обучава у управљању моторним возилом у саобраћају на путу, односно лица које надзире возача који возилом управља на основу пробне возачке дозволе. Ова лица ће се казнити за саобраћајни прекршај који учини кандидат за возача, осим ако докажу да нису била у могућности да спрече извршење прекршаја. Овим лицима се такође неће изрећи казнени поени или заштитна мера, осим ако су у време извршења прекршаја били под дејством алкохола или психоактивних супстанци.

Закон познаје и **одговорност власника односно корисника возила** којим је извршен саобраћајни прекршај. Ова лица ће одговарати за прекршај у случају да возач који је управљао њиховим возилом није идентификован, јер су омогућила да се њиховим возилом учини неки од прекршаја предвиђених овим законом, а прекршај је уочен и документован уређајима за утврђивање прекршаја у саобраћају или непосредним опажањем полицијског службеника.

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

70. Царински прекршаји

ПОЈАМ ЦАРИНА

Царине представљају посебну врсту државног пореза који се плаћа на робу која прелази државну, односно царинску границу. Царине могу бити увозне (које се плаћају при увозу неке робе), извозне (плаћају се приликом извоза робе) или транзитне (плаћају се приликом проласка робе кроз земљу). У данашње време преовлађују увозне царине, извозне су далеко ређе, а транзитне су готово сасвим изгубиле свој значај.

Сврха царина може бити веома различита. Царине представљају значајан извор државних прихода (фискална функција), а веома је важна и њихова улога као инструмента заштите домаће робе (заштитна функција). Осим тога, царинама се може стимулисати, односно дестимулисати увоз одређених роба имајући у виду потребе одређених слојева или категорија становништва (социјална функција), или утицати на увоз роба од значаја за безбедност становништва или земље у целини (безбедносна функција).

Најзначајнији прописи којима су регулисана питања везана за царине у Србији налазе се у Царинском закону.³ Поред прописа садржаних у овом закону и прописа донетих на основу овог закона ради његовог спровођења, под царинским прописима се, сматрају и прописи из Закона о Царинској тарифи и прописи донети ради његовог спровођења, као и прописи садржани у међународним споразумима и прописи донети ради њиховог спровођења (члан 1. став 3. Царинског закона).

Царинским законом уређују се општа правила и поступци који се примењују на робу која се уноси и износи из царинског подручја Републике Србије (члан 1. став 1. Закона). Под царинским подручјем Републике Србије подразумева територија и територијалне воде Републике Србије, као и ваздушни простор изнад Републике Србије. Ово подручје ограничено је царинском линијом која је истоветна с границом Републике Србије (члан 3. Закона). Одредбе овог закона, уз прописе из осталих области који се односе на трговину робом, примењују се на промет робе између царинског подручја

---

³ Службени гласник РС, бр. 18, од 23.3.2010. год.

Републике Србије и других царинских подручја. Осим тога, овим законом уређују се царинске радње и поступци, као и права и обавезе лица и царинског органа, који из тих радњи и поступака проистичу. Закон се примењује јединствено на целом царинском подручју Републике Србије, осим ако није другачије прописано овим законом, другим законом или међународним споразумом који је потврдила Република Србија (члан 1. став 2).

Овај закон има за циљ да заштити економске, фискалне и финансијске интересе Републике Србије, да олакша међународну трговину, да заштити Републику Србију од незаконите и илегалне трговине и да обезбеди заштиту људи и животне средине (члан 2).

Царински закон садржи и бројне казнене одредбе (под називом "повреда царинских прописа") којима је предвиђен велики број царинских прекршаја.

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЦАРИНСКИХ ПРЕКРШАЈА

Царински прекршаји јесу радње (чињења и нечињења) које су у супротности са одредбама Царинског закона и подзаконских аката донетих на основу њега који су тим Законом одређени као прекршаји (члан 291. Царинског закона).

Као учиниоци ових прекршаја појављују се физичка лица, правна лица, одговорна лица и предузетници. Царински закон све време говори о "лицима" подразумевајући под тим појмом "физичко лице или правно лице, удружење лица и предузетника коме је у складу с прописима призната способност предузимања правних радњи" (члан 5. став 1). Осим ових лица Закон изричито помиње као учиниоце појединих прекршаја и одговорно лице у правном лицу.

Царински прекршаји се могу учинити радњом чињења или нечињења, а њихова последица се најчешће састоји у умањењу државних прихода или у угрожавању правилног функционисања царинског система. Они могу бити учињени са умишљајем или из нехата.

За царинске прекршаје прописане су новчане казне које су одређене на неколико начина. Први начин јесте прописивање новчане казне у интервалима минимума и

максимума, у ком распону орган за прекршаје одмерава казну у сваком конкретном случају. За одговорна лица у правном лицу овај интервал је увек од 5.000 до 25.000 динара.

Други начин је прописивање новчане казне у сразмери са вредношћу робе која је предмет прекршаја. Када су у питању царински прекршаји новчана казна је прописана на овај начин од једноструког до највише до четвороструког износа вредности робе (чл. 292. и 293). Одмеравање овако прописане казне своди се на избор одговарајуће сразмере у оквиру датог распона.

За лакше облике неких прекршаја (из чл. 293. и 294), под условом да царинска вредност робе која је предмет прекршаја не прелази износ од 1.000 € прерачуната у динаре, предвиђена је новчана казна у фиксном износу од 20.000 динара за правно лице и 5.000 динара за одговорно лице у правном лицу и физичко лице (члан 297).

Учиниоцима неких царинских прекршаја, под одређеним условима, изриче се и заштитна мера одузимања предмета, односно заштитна мера одузимања превозног средства које је послужило за превоз или скривање робе која је предмет прекршаја.

Када је у питању заштитна мера одузимања предмета, она се односи на одузимање робе која је предмет прекршаја, али и на одузимање преносног средства употребљеног за смештај робе која је предмет прекршаја (контејнер, паковање или други предмети). Ако се роба из било ког разлога не може одузети, Царинским законом је, такође, предвиђено да се у таквом случају може наплатити вредност те робе. Роба се може одузети и када није у својини учиниоца прекршаја, чиме се не дира у право трећих лица да траже накнаду штете од учиниоца прекршаја. Ови се предмети одузимају и у случају да је прекршајни поступак обустављен због малолетства учиноца, због тога што је учинилац непознат или недоступан државним органима, или због постојања других законских сметњи, осим због наступања апсолутне застарелости.

Када се ради о одузимање превозног средства, ова мера се примењује ако је вредност робе која је предмет прекршаја већа од једне трећине вредности превозног средства које је послужило за превоз или скривање робе. Превозно средство се може одузети и од невластника, ако је власник знао или је могао да зна да ће оно бити употребљено за извршење прекршаја. Ако је превозно средство специјално направљено или преправљено за скривање робе оно ће се путем ове заштитне мере одузети, без

обзира на вредност робе која је предмет прекршаја и на околност да ли је учинилац прекршаја његов власник или није.

Карактеристика ових прекршаја је да је изрицање заштитне мере, где год је она предвиђена (чл. 292. и 293), увек обавезно.

Првостепени прекршајни поступак за царинске прекршаје води и одлуку о прекршају доноси Комисија за прекршаје Царинарнице.

Све прекршаји у Царинском закону можемо поделити у две групе: тежи и лакши. Тежи би били прекршаји из чл. 292. и 293. закона за које су прописане новчане казне у сразмери са вредношћу робе која је предмет прекршаја и за које је обавезно изрицање заштитне мере, а лакши остали прекршаји из овог закона.

ТЕЖИ ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

За прекршаје из члана 292. Закона лице (правно лице, физичко лице, предузетник) се кажњава новчаном казном од једноструког до четвороструког износа вредности робе која је предмет прекршаја, а одговорно лице новчаном казном од 5.000 до 25.000 динара. Осим тога обавезно је изрицање заштитне мере одузимања предмета. Прекршај ће постојати ако лице:

24) уноси или износи робу ван граничног прелаза или у време када гранични прелаз није отворен за промет; уноси или износи сакривену робу преко граничног прелаза (члан 58);

25) изузме робу испод царинског надзора, чиме се избегава царинска контрола (чл. 62, 72, 108, 123, 131);

26) не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије или не допреми робу царинском органу (чл. 63. и 65);

27) у декларацији, не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку (члан 84);

28) не пријави робу коју из слободне зоне или слободног складишта уноси у остали део царинског подручја Републике Србије (члан 203.).

За прекршаје из члана 293. Царинског закона предвиђене су исте санкције као и код прекршаја из члана 292. Прекршај ће постојати ако лице:

1) изношењем нетачних или неистинитих података или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина или било коју другу олакшицу (чл. 23, 30, 31, 84, 87, 104, 112, 113, 150, 152, 169, 172, 177. до 180, 249. до 252);

2) супротно законским одредбама, изврши пренос робе трећем лицу, робу преда трећем лицу на коришћење, изнајми је или је на неки други начин користи за друге сврхе осим оних за које је та роба добила олакшицу за плаћање увозних и других дажбина, тј. робу за коју је одобрена олакшица да као залог, у најам или као обезбеђење од плаћања дажбина пре измирења увозних дажбина у пуном износу (члан 220).

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

72. Прекршаји из области спољнотрговинског промета

ПОЈАМ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПОСЛОВАЊА

Спољнотрговинско пословање у нашој земљи регулисано је Законом о спољнотрговинском пословању.⁴ Оно је, по овом Закону, уређено у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима Европске уније. Овај Закон под спољнотрговинским пословањем подразумева "спољнотрговински промет робе и услуга и обављање привредних делатности страног лица у Републици Србији и домаћег лица у другој држави или царинској територији" (члан 1. став 2). Домаћим лицем, у смислу овог закона, сматра се "правно лице и предузетник са седиштем и физичко лице са пребивалиштем у Републици Србији" (члан 3. став 1), а страним лицем, "правно лице и предузетник са седиштем у другој држави или царинској територији, физичко лице са пребивалиштем у другој држави или царинској територији и домаће физичко лице са пребивалиштем, односно боравиштем у другој држави или царинској територији дужим од годину дана" (члан 3. став 2).

Спољнотрговински промет је "промет који се обавља између домаћих и страних лица на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима" (члан 2. став 1). Под обављањем привредних делатности подразумева се "директно улагање и инвестициони радови страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској територији" (члан 2. став 2). "Директно улагање је оснивање привредног друштва, огранка, представништва, куповина удела или акција у капиталу привредног друштва, докапитализација привредног друштва и сваки други облик улагања страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској територији. Инвестициони радови су пројектовање, грађевински и занатски радови, инжењерски радови и сви остали радови и услуге на објектима које врши, односно пружа страно лице у Републици Србији, односно домаће лице у другој држави или царинској територији" (члан 2. став 3).

---

⁴ Службени гласник РС бр. 36, од 13.5.2009. год.

Закон о спољнотрговинском пословању прокламује потпуну слободу спољнотрговинског пословања које се може ограничити само у складу са одредбама овог закона (члан 5. став 1). Сва правна лица, физичка лица, предузетници и организације које учествују у обављању спољнотрговинског пословања имају иста права као и у домаћем промету, с тим што физичка лица, државни органи, верске, спортске, хуманитарне и остале организације у том промету учествују искључиво за сопствене потребе (члан 5. ст. 2. и 3).

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ СПОЉНОТРГОВИНСКИХ ПРЕКРШАЈА

Закон о спољнотрговинском пословању у оквиру својих казних одредаба предвиђа одредбе о прекршајима садржане у чл. 47-50.

Као учиниоци ових прекршаја појављују се правна лица и одговорна лица у њима.

Ови прекршаји се врше најчешће нечињењем, јер се радња састоји у неиспуњавању обавезе која је предвиђена овим Законом. Последица ових прекршаја састоји се у угрожавању правилног и несметаног вршења спољнотрговинских послова. Ови прекршаји чине се најчешће са умишљајем, али се могу учинити и из нехата.

Казне за спољнотрговинске прекршаје су новчане казне и оне су прописане у распону предвиђеног минимума и максимума новчане казне који за све ове прекршаје износи од 25.000 до 250.000 динара за правно лице и од 2.500 до 25.000 динара за одговорно лице у правном лицу.

За ове прекршаје није предвиђена могућност изрицања заштитних мера, што не значи да се поједине заштитне мере не могу изрећи на основу општих правила о њиховом изрицању садржаних у Закону о прекршајима.

За вођење првостепеног прекршајног поступка за ове прекршаје надлежно је Министарство финансија – Девизни инспекторат.

Казним одредбама овог закона предвиђена су четири оваква прекршаја.

ПРЕКРШАЈИ ИЗ ЗАКОНА О СПОЉНОТРГОВИНСКОМ ПОСЛОВАЊУ

За прекршаје из чл. 47. до 50. овог закона правно лице се кажњава новчаном казном од 25.000 динара до 250.000 динара, а одговорно лице новчаном казном од 2.500 динара до 25.000 динара.

Прекршај чини правно лице и одговорно лице у правном лицу које:

1) не користи додељену квоту у складу са условима из члана 20. став 6. овог закона (члан 47);

2) крши прописане услове за коришћење дозволе донетих у складу са чланом 22. овог закона (члан 48);

3) робу извози, односно увози, а услуге у спољнотрговинском послу плаћа, односно наплаћује у роби или услугама, а које не поступа у складу са условима прописаним актом донетим на основу члана 37. став 2. овог закона (члан 49);

4) не испуни обавезу евидентирања о поједином послу спољне трговине прописану у складу са чланом 40. став 1. и чланом 41. ст. 1. и 3. овог закона (члан 50).

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

77. Органи за вођење прекршајног поступка и њихова надлежност

ОРГАНИ ЗА ВОЂЕЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

Прекршајни суд и Виши прекршајни суд

Прекршајни поступак по правилу воде судови за прекршаје, уколико за вођење прекршајног поступка нису надлежни органи управе. Органи управе могу бити надлежни за вођење прекршајног поступка у првом степену ако су у питању поједини прекршаји за које је прописана само новчана казна, али само у случају ако је то изричито законом прописано.

Судови за прекршаје представљају део јединственог судског система Републике Србије и спадају у судове посебне надлежности. Судови за прекршаје су прекршајни судови и Виши прекршајни суд. Прекршајни судови су формиран за територију града или више општина и има их 45, а Виши прекршајни суд је један и има своје седиште у Београду и три одељења, у Нишу, Крагујевцу и Новом Саду.

"Прекршајни суд у првом степену суди у прекршајним поступцима ако није надлежан орган управе, одлучује о жалбама на одлуке које у прекршајном поступку доносе органи управе и врши друге послове одређене законом" (члан 27. Закона о уређењу судова⁵), а "Виши прекршајни суд одлучује о жалбама на одлуке прекршајних судова, о сукобу и преношењу месне надлежности прекршајних судова и врши друге послове одређене законом (члан 28. Закона о уређењу судова)".

Избор судија прекршајног суда и Вишег прекршајног суда

Судије прекршајног и Вишег прекршајног суда бирају се на исти начин и у истом поступку као и судије свих других судова у Републици Србији. То значи да судије и председника суда бира и о престанку њихове функције одлучује Народна скупштина,

---

⁵ Службени гласник Републике Србије бр. 116, од 22.12.2008. и бр. 104, од 11.12.2009. год.

односно Високи савет судства, на начин предвиђен Законом о судијама⁶. Колики ће бити потребан број судија и судија поротника за сваки суд одређује Високи савет судства, с тим што се број судија прекршајних, Вишег прекршајног и Управног суда одређује и за свако одељење изван седишта суда.

Судијска функција је стална, осим за судије који се први пут бирају, који се бирају на три године. Избор судија који се први пут бирају врши Народна скупштина из реда кандидата које је предложио Високи савет судства. Ово тело врши избор судија на сталну судијску функцију међу кандидатима чији је досадашњи рад као судија позитивно оцењен.

Услови које треба да испуњава лице да би могло бити изабрано за судију, прописани у члану 44. Закона о судијама, су следећи:

- 1) да је држављанин Републике Србије;
- 2) да испуњава опште услове за рад у државним органима;
- 3) завршен правни факултет;
- 4) положен правосудни испит;
- 5) стручаност;
- 6) оспособљеност;
- 7) достојност судијске функције; и
- 8) одговарајуће радно искуство.

Стручност кандидата за судијску функцију подразумева да поседује теоријско и практично знање потребно за обављање судијске функције, а оспособљеност да поседује одређене вештине које омогућавају ефикасну примену стечених правничких знања у решавању судских предмета. Достојност судијске функције односи се на моралне особине које судија треба да поседује и у складу са тим његово одговарајуће понашање. Ове критеријуме и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности прописује Високи савет судства, у складу са законом (члан 45. Закона о судијама).

Одговарајуће радно искуство је различито у зависности за који суд се кандидат бира. Тако се за судију прекршајног суда тражи радно искуство у правној струци од две године после положеног правосудног испита, а за судију Вишег прекршајног суда шест година.

---

⁶ Службени гласник Републике Србије бр. 116, од 22.12.2008. и бр. 104, од 11.12.2009. год.

Председника суда бира Народна скупштина на предлог Високог савета судства. Избор председника суда врши се између судија суда истог или вишег степена, а услови су, поред услова који се траже за избор судије, да има "изражену способност за руковођење и организацију послова у суду, а у складу са критеријумима које доноси Високи савет судства" (члан 69. Закона о судијама). Председник суда наставља да обавља и судијску функцију у том суду.

Престанак судијске функције

О престанку судијске функције одлучује Високи савет судства. Судији може престати функција на један од следећих начина (члан 57. Закона о судијама):

- 1) на захтев судије;
- 2) кад судија наврши радни век;
- 3) кад трајно изгуби радну способност за обављање судијске функције;
- 4) кад не буде изабран на сталну функцију; или
- 5) кад буде разрешен.

Судија може бити разрешен судијске функције у следећим случајевима (члан 62. Закона о судијама):

- 1) ако је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци;
- 2) ако је осуђен за неко кажњиво дело које га чини недостојним судијске функције;
- 3) ако нестручно врши функцију; или
- 4) због учињеног тешког дисциплинског прекршаја.

Разлоге за разрешење утврђује Високи савет судства који води поступак за разрешење, утврђује чињенице и доноси одлуку о разрешењу судије.

Стварна надлежност

Стварна надлежност органа за прекршаје је право и дужност одређеног органа за прекршаје да води прекршајни поступак за одређени прекршај у одређеној фази прекршајног поступка. У том смислу, Законом о прекршајима одређено је који су органи за прекршаје стварно надлежни за вођење првостепеног, а који за вођење

другостепеног поступка (по жалби). Овим законом регулисана су питања стварне надлежности и у другим случајевима у оквиру прекршајног поступка.

Прекршајни поступак у првом степену спада у надлежност **прекршајног суда**. У првостепеном поступку судија прекршајног суда суди и одлучује као судија појединац. Другостепени прекршајни поступак спада у надлежност **Вишег прекршајног суда**, који суди и одлучује у већу које се састоји од три члана, тј. Троје судија и које има свог председника. За поједине прекршаје за које је то законом прописано (прекршаји за које се може изрећи само новчана казна) прекршајни поступак у првом степену води надлежни орган управе, и то **Комисија за прекршаје** која је састављена од три члана (од којих је један председник), или **службено лице**. За ове прекршаје другостепени поступак води и одлучује о жалбама на одлуке органа управе **прекршајни суд** и то у већу састављеном од троје судија.

Судови за прекршаје имају дужност да једни другима пружају правну помоћ како би се успешније остваривало вршење њихових дужности у вођењу прекршајног поступка. Поред тога, они су обавезни да пружају правну помоћ државним и другим органима. Они то чине достављањем списка, исправа и других података, или спровођењем одређених прекршајнопроцесних радњи, али само ако се тиме не омета ток прекршајног поступка који они воде.

Месна надлежност

(из књиге)

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

98. Доношење одлуке (пресуде, решења) о прекршају

ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О ПРЕКРШАЈУ

Врсте одлука и форма у којој се доносе

Прекршајни поступак се завршава доношењем одлуке о прекршају. Одлуку доноси првостепени орган за прекршаје који води прекршајни поступак пошто су обављене све процесне радње које су потребне за доношење правилне и законите одлуке о конкретној прекршајној ствари. Ова одлука се мора заснивати на доказима који су изведени у поступку и на чињеницама које су на основу тих доказа утврђене. Донето одлука о прекршају може да се односи само на лице против кога је поднет захтев за покретање прекршајног поступка и само на онај прекршај за који је тај захтев поднет. При томе, у погледу идентитета прекршаја за који је поднет захтев за покретање прекршајног поступка и прекршаја за који се води прекршајни поступак судија који води поступак није везан за правну квалификацију прекршаја која је дата у поднетом захтеву, већ само за сам прекршај као радњу (дело) која је учињена, односно као догађај који се одиграо. Када је у питању одлука о прекршају која се доноси у прекршајном поступку који воде надлежни органи државне управе, орган надлежан за вођење прекршајног поступка није при доношењу ове одлуке везан захтевом за покретање прекршајног поступка, у делу који се односи на лице које се терети за прекршај и прекршаја који је предмет поднетог захтева, јер се прекршајни поступак за ове врсте прекршаја може водити и без захтева.

Одлука коју доноси суд у прекршајном поступку доноси се у виду **пресуде или решења**. Она може бити тројака:

- 1) **пресуда којом се окривљени оглашава кривим;**
- 2) **пресуда којом се окривљени ослобађа кривице;**
- 3) **решење којим се обуставља прекршајни поступак.**

Одлука коју у прекршајном поступку доноси надлежни **орган управе** увек се доноси у форми **решења**. Све одредбе овог закона које се односе на пресуду сходно се

примењују и на решење о прекршају донето у прекршајном поступку пред надлежним органом државне управе.

Решење о прекршају којим се прекршајни поступак обуставља доноси се у случајевима када стоје законски разлози да се прекршајни поступак обустави. Ово решење мора да садржи образложење у коме се укратко наводе разлози због којих се прекршајни поступак обуставља. Ти разлози су следећи:

- 1) ако се утврди да је прекршајни поступак вођен, а да није постојао захтев за покретање прекршајног поступка или да је захтев постојао, али да није био поднет од стране лица које је за то овлашћено;
- 2) ако суд односно орган управе који је водио прекршајни поступак није био стварно надлежан за вођење прекршајног поступка у том случају;
- 3) ако се утврди да је окривљени против кога је вођен прекршајни поступак већ за исту радњу кажњен за прекршај, или је поступак вођен против њега за ту радњу правоснажно обустављен (изузев ако је поступак био обустављен због ненадлежности органа који је водио поступак);
- 4) ако се утврди да је окривљени за исто дело у кривичном поступку, односно у поступку за привредни преступ, већ оглашен кривим за кривично дело, односно привредни преступ;
- 5) ако окривљени ужива дипломатски имунитет;
- 6) ако је наступила застарелост за вођење прекршајног поступка;
- 7) ако је у току прекршајног поступка окривљени умро, односно ако је окривљено правно лице престало да постоји;
- 8) ако је овлашћени подносилац захтева за покретање прекршајног поступка одустао од захтева пре него што је донето решење о прекршају;
- 9) ако се утврди да постоје неки од других разлога за обустављање прекршајног поступка који су предвиђени законом.

Пресуду којом се окривљени ослобађа кривице суд ће изрећи у следећим случајевима:

- 1) ако је утврђено да радња због које је вођен прекршајни поступак није прописана као прекршај;

- 2) ако у конкретном случају постоје околности због којих се искључује одговорност за прекршаје;
- 3) ако у току прекршајног поступка није доказано да је окривљени учинио прекршај због кога је против њега вођен прекршајни поступак.

Пресуда којом се окривљени оглашава кривим за прекршај доноси се у оним случајевима када је у прекршајном поступку утврђено да је окривљени учинио прекршај за који је поднет захтев за покретање прекршајног поступка и да је окривљени одговоран за тај прекршај.

Када се прекршајни поступак води због више прекршаја, пресудом се обухватају сви прекршаји. Уколико је у таквом случају у односу на неке прекршаје утврђена одговорност за прекршаје, а у односу на друге не или прекршајни поступак треба обуставити, у пресуди се прецизно одређује за које се прекршаје окривљени оглашава кривим, за које се ослобађа кривице, а за које се прекршајни поступак обуставља.

Када прекршајни суд донесе пресуду, он је, уколико је окривљени присутан, објављује усмено. У том случају објављује се само изрека пресуде уз кратко образложење, а обавезно се даје и поука о праву на жалбу са поуком у погледу тог правног лека (коме се подноси, у ком року и др.). Констатација о усмено објављеној пресуди, датом кратком образложењу одлуке и о датом упутству о правном леку уноси се у записник. Писмени отправак пресуде израђује се у року од осам дана по окончању свих процесних радњи у прекршајном поступку који је претходио доношењу пресуде конкретном случају, али само у случају ако окривљени изричито затражи да му се достави писмено израђена пресуда. Ако окривљени то не тражи и изјави да се неће жалити суд ће му уручити само препис изреке пресуде.

Писмено израђена пресуда има своју форму и обавезно мора да садржи одређене делове и друге потребне елементе. Делови које пресуда садржи су: увод, изрека, образложење и упутство о праву на жалбу. Садржина тих делова односи се на све оно што је битно у погледу те пресуде.

Увод обавезно садржи: назив суда који је водио прекршајни поступак и донео пресуду, лично име (име и презиме) судије, лично име (име и презиме) окривљеног,

место његовог пребивалишта, односно, ако је прекршајни поступак вођен против правног лица, његов назив и седиште, прекршај за који се води прекршајни поступак, датум када је решење о прекршају донето и податак о томе по ком основу је донета пресуда.

Изрека решења о прекршају обавезно треба да садржи следеће: личне податке окривљеног и његово пребивалиште, а ако је окривљено правно лице његов назив и седиште, чињенички опис прекршаја и његову правну квалификацију и одлуку о прекршајној ствари, односно одлуку којом се окривљени оглашава кривим за прекршај односно ослобађа кривице или одлуку о обустављању прекршајног поступка.

Образложење пресуде треба да садржи кратку садржину захтева за покретање прекршајног поступка, наводе о утврђеном чињеничном стању и доказе на основу којих су поједине релевантне чињенице утврђене, навођење прописа на основу којих је донета одлука, као и разлоге који се односе на сваку тачку коју пресуда садржи.

Упутство о праву на жалбу садржи поуку о овом правном леку у којој се указује на то ком органу се изјављује жалба, коме се предаје, у ком року, као и да се жалба може изјавити писмено или усмено, с тим да се писмена жалба предаје непосредно или се може упутити поштом препорученом поштиљком, а да се усмена жалба даје на записник надлежном органу.

Наведени делови садрже, како пресуда којим се окривљени оглашава кривим, тако и пресуда којом се окривљени ослобађа кривице, с тим што, када је у питању **пресуда којом се окривљени оглашава кривим**, његова **изрека треба да садржи следеће**:

- 1) прекршај за који се окривљени оглашава кривим, навођење свих битних чињеница и околности које представљају обележја прекршаја и које су потребне да би могао да се примени пропис о прекршају;
- 2) прописе о прекршајима који су примењени у конкретном случају;
- 3) одлуку о прекршајним санкцијама које су примењене;
- 4) одлуку о одузимању имовинске користи;
- 5) одлуку о урачунавању задржавања и притвора у изречену казну;
- 6) одлуку о трошковима прекршајног поступка; и
- 7) одлуку о имовинско-правном захтеву.

При томе прва три наведена елемента изрека обавезно садржи, док остале само у случајевима када су постојали услови за доношење тих одлука.

Уколико је пресудом изречена новчана казна, изрека обавезно треба да садржи означен рок за плаћање изречене казне и назнаку о начину замене новчане казне у случају њеног неплаћања казном затвора, односно о принудној наплати неплаћене новчане казне у случајевима када се она наплаћује принудно. У случајевима када је пресудом изречена заштитна мера одузимања предмета, у изреци се одређује и како ће се са тим предметима поступити, а у случајевима када су у поступку привремено одузети предмети, а није изречена заштитна мера одузимања предмета, одредиће се њихово враћање власнику.

Поред наведених делова пресуде и садржине која њима треба да буде обухваћена, пресуда обавезно треба да садржи и број предмета, потпис судије који је донео пресуду и службени печат суда.

Исправљање пресуде

Пошто се може догодити да при писању, рачунању или преписивању у пресуди или решењу о прекршају дође до грешака у имену или бројевима или до неких других очигледних грешака, те грешке у тексту се исправљају посебним решењем које се у том случају сматра као саставни део пресуде односно решења. Ове исправке се врше по службеној дужности, а могу се вршити и на предлог окривљеног, подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка или оштећеног. У случајевима када се исправке врше, а у питању су погрешке које се односе на садржину изреке пресуде којом се окривљени оглашава кривим, исправљени препис пресуде доставља се свим лицима која имају право жалбе против те пресуде, у ком случају се рок за жалбу рачуна од дана када исправљена пресуда буде достављена.

Достављање пресуде

Када донета пресуда буде писмено израђена, она се обавезно доставља окривљеном и подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка. Међутим, ако су се они одрекли права на жалбу, односно ако су изјавили да им пресуда не доставља,

пресуда им се неће достављати. У неким случајевима, израђена писмена пресуда се доставља и неким другим лицима која имају право на жалбу у погледу извесних одлука које пресуда садржи. У питању су следећи случајеви:

1) пресуда се доставља оштећеном ако је пресудом одлучено о његовом имовинско-правном захтеву, а он није у конкретном случају подносилац захтева за покретање прекршајног поступка (ако јесте онда му се пресуда и иначе доставља);

2) пресуда се доставља власнику ствари ако је решењем о прекршају изречена заштитна мера одузимања предмета, а одузети предмет није својина окривљеног; и

3) пресуда се доставља лицу коме је изречена мера одузимања имовинске користи у случају када је та мера изречена лицу на које је без накнаде, или уз накнаду која не одговара стварној вредности, пренета имовинска корист која је остварена извршењем прекршаја.

Ако је пресуда усмено саопштена окривљеном он може захтевати да му се достави писмени отправак пресуде. У том случају судија који је донео пресуду дужан је да му у року од осам дана достави тражени писмени отправак. Захтев окривљеног који је у оваквом случају тражио да му се достави отправак пресуде уноси се у записник.

Споразум о признању кривице

Закон о прекршајима познаје институт споразума о признању кривице. Наиме, у прекршајном поступку, све до завршетка првог рочишта за одржавање претреса, странке (подносилац захтева, односно окривљени) могу једна другој предложити закључење оваквог споразума и уколико се око тога сагласе у писаној форми га предати судији. Споразум треба да садржи признање окривљеног да је учинио један или више прекршаја и сагласност странака о прекршајним санкцијама које ће учиниоу бити изречене, о одустајању подносиоца захтева од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени споразумом, трошковима поступка и имовинскоправном захтеву оштећеног и о одрицању од права на жалбу против одлуке суда донете на основу споразума. Споразум такође може садржати и обавезу окривљеног да врати имовинску корист стечену прекршајем, односно да врати предмет прекршаја.

Одлуку о споразуму доноси суд који га може решењем одбацити, усвојити или одбити. Против решења о одбацивању споразума жалба није дозвољена, против решења

о одбијању споразума жалбу могу изјавити у року од осам дана подносилац захтева, окривљени и његов бранилац, а против решења о усвајању споразума жалбу у истом року могу изјавити само оштећени и његов пуномоћник. О жалби одлучује у року од петнаест дана Виши прекршајни суд који жалбу може одбацити ако је неблаговремена, усвојити је или одбити као неосновану.

По правоснажности решења о усвајању споразума о признању кривице суд доноси пресуду у којој окривљеног оглашава кривим, изриче му прекршајну санкцију и одлучује о другим питањима на начин како је то предвиђено у споразуму.

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

114. Саобраћајни привредни преступи

САОБРАЋАЈНИ ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУПИ

Привреднопреступно право одређује као привредне преступе теже повреде прописа о безбедности саобраћаја у оквиру привредног пословања правних лица, које та лица и одговорна лица у њима чине и одређује одговарајуће санкције за те деликте.

Најзначајни привредни преступи из ове групе налазе се у Закону о безбедности саобраћаја на путевима⁷. Они су дати у члану 325. овог Закона и има их 24. За ове привредне преступе предвиђена је новчан акзна у износу од 300.000 до 2.500.000 динара за правно лице и од 20.000 до 200.000 динара за одговорно лице у правном лицу. Радње неких од ових привредних преступа истоветне су као радње неких саобраћајних прекршаја предузетника, односно иста радња ће, ако је учини правно лице бити привредни преступ, а ако је учини предузетник прекршај. Привредни преступ ће представљати, између осталих, и кршење следећих прописа:

1) Правна лица и предузетници који обављају делатност производње, одржавања, стављања у промет, поправљања или преправљања возила или уређаја, резервних делова и опреме за возила могу обављати ове делатности ако добију дозволу од министарства надлежног за трговину и услуге (члан 4. став 3)

2) Забрањено је стављати у промет и рекламирати уређаје и предмете којима се може откривати или ометати рад уређаја за мерење брзине кретања возила, односно других уређаја намењених за откривање и документовање прекршаја (члан 29. став 2)

3) Ако је возило у саобраћају на путу оптерећено преко носивости уписане у саобраћајну дозволу, односно преко највећег осовинског оптерећења појединих осовина одређених од стране произвођача возила, за више од 5% или преко осовинског оптерећења прописаног техничким нормативима за возила и највеће дозвољене укупне масе (члан 112. став 1. тач. 2. и 3)

4) Забрањено је одржавање спортских или других приредби на путу (члан 123. став 1)

---

⁷ Службени гласник Републике Србије, бр. 41 од 29.5.2009. год

5) "Физичке препреке за успоравање саобраћаја дозвољено је постављати само на општинским путевима у насељу. Изузетно, физичке препреке за успоравање саобраћаја могу се постављати на државним путевима у зонама школа, вртића и других објеката поред којих је ради безбедности свих учесника у саобраћају додатно ограничена дозвољена брзина у насељу".

Техничка средства за успоравање саобраћаја (физичке препреке, вибрационе и шуштеће траке) постављају се према пројекту на који сагласност даје министарство надлежно за послове саобраћаја, односно орган локалне самоуправе надлежан за послове саобраћаја (члан 165. ст. 4. и 5).

6) "Здравствена способност за возача моторних возила, односно скупова возила, инструктора вожње и возаче трамваја утврђује се лекарским прегледом који може да врши правно лице које испуњава прописане услове и добије овлашћење министарства надлежног за послове здравља да може обављати здравствене прегледе возача" (члан 188. став 1)

7) "Обуку за стицање лиценце за обављање послова професионалног возача (СРС), организацију и спровођење семинара унапређења знања и полагања испита провере знања стеченог на семинару, врши правно лице које добије дозволу министарства надлежног за послове саобраћаја. Стручни испит за стицање лиценце за обављање послова професионалног возача (СРС) и издавање уверења о положеном стручном испиту, обавља Агенција" (члан 204. став 1).

8) "Оспособљавање кандидата за возаче, може да обавља само привредно друштво или средња стручна школа у својој организационој јединици, који испуњавају прописане услове и који за то добију дозволу" (члан 207. став 1).

9) Правно лице не може одредити нижу цену обуке од најниже цене теоријске и практичне обуке коју одређује Влада на предлог Министарства унутрашњих послова, а по прибављеном мишљењу министарства надлежног за трговину и услуге (члан 218. став 2).

10) Правно лице не може одредити нижу цену за полагање возачког испита од најниже цене за полагање возачког испита коју одређује Влада на предлог Министарства унутрашњих послова, а по прибављеном мишљењу министарства надлежног за трговину и услуге (члан 237. став 4).

11) "Обуку из прве помоћи и организовање и спровођење испита обавља Црвени крст Србије, односно здравствена установа која испуњава прописане услове и која за то добије одговарајућу дозволу (овлашћење)" (члан 241. став 1).

12) Пре стављања у промет моторна и прикључна возила која се појединачно или серијски производе или преправљају, односно њихови уређаји, склопови и опрема, који морају бити усаглашени са једнообразним техничким условима у складу са прописима о хомологацији, мора се утврдити и да ли ова возила испуњавају прописане услове у складу са овим законом (члан 249. став 2).

13) Преправку, односно појединачну производњу возила може да изврши привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник који обављају ове делатности на основу добијене дозволе од министарства надлежног за трговину и услуге (члан 250. став 6)

14) "Уређаји за погон возила на гас који су уграђени у моторна возила морају се подвргавати периодичном прегледу код правног лица кога власти Агенција" (члан 252. став 1).

15) "Регистрациону налепницу може издавати и правно лице које је овлашћено за вршење техничког прегледа возила и које добије овлашћење од Министарства унутрашњих послова за вршење тих послова. Уколико је правном лицу, до датума подношења захтева за добијање овлашћења за издавање регистрационих налепница, одузимано овлашћење за издавање регистрационих налепница више од два пута за последњих 10 година, овлашћење се неће издати" (члан 268. став 6).

16) "Таблице за привремено означавање и потврду о њиховом коришћењу издаје територијално надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова, односно правно лице које добије овлашћење од територијално надлежне организационе јединице Министарства унутрашњих послова. Ако је правном лицу, до датума подношења захтева за добијање овлашћења за издавање таблица за привремено означавање и потврда о њиховом коришћењу, одузимано то овлашћење више од два пута за последњих 10 година, овлашћење се неће издати" (члан 269. став 2).

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

115. Привредни преступи против безбедности хране

ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУПИ ИЗ ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ

Законом о безбедности хране⁸ уређују се општи услови за безбедност хране и хране за животиње, њихова хигијена и квалитет, као и обавезе и одговорности субјеката у пословању овим производима, систем брзог обавештавања и узбуњивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама (члан 1). Циљ овог закона је да се њиме обезбеди заштита живота и здравља људи, заштита интереса потрошача, заштита здравља и добробити животиња, здравља биља и заштита животне средине (члан 3).

Под храном се у смислу овог закона (члан 4. став 1. тач. 25) сматра свака супстанца или производ, прерађена, делимично прерађена или непрерађена, која је намењена за исхрану људи или за коју се оправдано може очекивати да ће се користити за људску исхрану. У храну спадају и пиће, гума за жвакање, као и било која супстанца наменски додата храни током припреме, обраде или производње, као и вода за пиће (вода у оригиналној амбалажи и вода за јавно снабдевање становништва).

Храна за животиње је свака прерађена, делимично прерађена или непрерађена супстанца или производ која је намењена је за исхрану животиња које служе за производњу хране (члан 4. став 1. тач. 26).

Према пореклу храна се може поделити на храну животињског порекла, храну биљног порекла, мешовиту храну, храну ни биљног, ни животињског порекла и осталу храну (генетски модификована храна).

Закон о безбедности хране у оквиру својих казних одредби има одредбе о привредним преступима и прекршајима. Привредни преступи су прописани у члану 79. Закона и има их 17. Субјекти тих привредних преступа су предузећа и друга правна лица која се баве производњом, увозом или прометом хране и хране за животиње. Поред ових субјеката, за ове привредне преступе одговарају и одговорна лица у наведеним правним лицима.

---

⁸ Службени гласник Републике Србије, бр. 41 од 29.5.2009. године

За учиниоце ових привредних преступа предвиђене су новчане казне у високим износима, за правна лица од 300.000 динара до 3.000.000 динара, а за одговорна лица од 50.000 до 200.000 динара. Осим тога учиниоцима се могу изрећи и заштитне мере, и то заштитна мера забране правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу, односно заштитна мера забране одговорном лицу да врши одређене дужности, у трајању од шест месеци до седам година.

Привредни преступ чини правно лице (односно одговорно лице у њему) ако:

1) се бави производњом и прометом хране и хране за животиње, а није уписано у Централни регистар објеката (члан 15. став 1);

2) не поднесе пријаву за упис у Централни регистар, а бави се производњом хране и хране за животиње, за које није предвиђено утврђивање испуњености услова за обављање одређене делатности (члан 15. став 7);

3) је отпочело обављање делатности пре уписа у Централни регистар, односно у регистар утврђен посебним прописом (члан 15. став 8);

4) стави у промет храну која није безбедна (члан 25. став 1);

5) стави у промет храну за животиње која није безбедна (члан 28. став 1);

6) храни животиње које служе за производњу хране, храном за животиње која није безбедна (члан 28. став 2);

7) не обезбеди да храна и храна за животиње у свим фазама производње и промета испуњава услове прописане овим законом и другим посебним прописима или не докаже испуњеност тих услова (члан 31);

8) нема успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

9) у свим фазама производње и промета хране не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

10) не успостави систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње и промета хране осим на нивоу примарне производње, у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

11) у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране за животиње (члан 50);

12) не успостави систем за осигурање безбедности хране за животиње у свим фазама производње и промета хране за животиње осим на нивоу примарне производње и превоза у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 52. став 1);

13) у свим фазама производње, прераде и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране (члан 55. став 1);

14) у свим фазама производње, прераде и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране за животиње (члан 56. став 1);

15) храни животиње храном за животиње која не задовољава прописане услове за квалитет (члан 57. став 1);

16) први пут ставља у промет нову храну, генетски модификовану храну и генетски модификовану храну за животиње на територији Републике Србије или се таква храна нађе у промету, а нема дозволу у складу са одредбама овог закона и посебних прописа (члан 61. став 1);

17) не поступи по решењу инспектора у складу са овим законом.

Већина ових привредних преступа по конструкцији њихових бића представљају деликте угрожавања и посматрани као деликти одговорних лица могу одговарати бићу кривичног дела из члана 256. КЗ (производња и стављање у промет штетних производа), а уколико би наступиле теже последице (смрт, тешке телесне повреде или тешко нарушавање здравља) одговорно лице могло би да одговара за тешко кривично дело из члану 259. КЗ (тешка дела против здравља људи), уколико су зато испуњени потребни законски услови.⁹ У таквом случају оно не би одговарало и за привредни преступ, већ само за кривично дело, док би у односу на правно лице, уколико нису испуњени услови за његову одговорност за кривично дело, наступање тежих последица могло да утиче само на одмеравање казне за учињени привредни преступ.

---

⁹ Ђорђевић М: Привредни преступи, Београд, 1968, стр. 72.

ИСПИТНО ПИТАЊЕ:

119. Састав суда за привредне преступе и његова надлежност

Састав суда и његова стварна и месна надлежност

Судови за привредне преступе суде, по правилу, у већу. За суђење у првом степену веће Привредног суда је састављено од једног судије и два судије поротника. Функцију председника већа врши судија. Изузетно од овог правила, када је у питању привредни преступ за који је прописана казна највише до сто хиљада динара, у првом степену суди судија појединац. За предузимање истражних радњи надлежан је судија првостепеног суда који је за то одређен. Кад се одлучује о жалбама против решења одређеног судије и других решења у првостепеном поступку, или се доносе одлуке ван главног претреса, веће првостепеног суда састављено је од тројице судија.

Другостепени судови суде у већима састављеним од три члана. Веће Привредног апелационог суда које суди у другом степену састављено је од двоје судија (од којих је један председник већа) и једног судије поротника. Веће састављено од троје судија доноси одлуке у другим случајевима одређеним законом.

Врховни касациони суд одлучује у већу које може имати пет чланова или три члана. Веће састављено од пет чланова састављено је од три члана судија и два члана судија поротника. Председник већа је један од судија чланова већа. У овом саставу веће одлучује по захтевима за заштиту законитости. У трочланом већу сва три члана су судије. Ово веће одлучује о одређивању и преношењу месне надлежности и решава питања о сукобу надлежности.

О појединим питањима, у складу са одредбама Закона о привредним преступима, одлучују председник суда, председник већа и судија појединац.

Месна надлежност суда за привредне преступе се одређује према седишту окривљеног правног лица. Ако је привредни преступ учињен од стране правног лица чије је седиште на територији друге републике, а по прописима те републике тај привредни преступ није предвиђен, месно је надлежан суд на чијој је територији привредни преступ учињен. Месна надлежност се на исти начин одређује и када се поступак води само против одговорног лица, а на исти начин одређена је и месна надлежност када се за привредни преступ суди одговорном лицу у органу друштвено-

политичке заједнице, другом државном органу или месној заједници. Уколико се за привредни преступ суди страном правном лицу, односно одговорном лицу у страном правном лицу, надлежан је суд на чијем се подручју налази организациона јединица страног правног лица, а ако је привредни преступ учињен превозним средством страног правног лица надлежан је суд на чијем је подручју учињен привредни преступ.

Проф. др Ђорђе Ђорђевић